

Byla C-661/23 [Jeszek]ⁱ**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2023 m. lapkričio 9 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Wojskowy Sąd Okręgowy w Warszawie (Lenkija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. lapkričio 9 d.

Baudžiamoji byla iškelta:

R. S.

Pagrindinės bylos dalykas

Antrosios instancijos teisme nagrinėjama baudžiamoji byla majorui R. S., pirmosios instancijos teismo nuosprendžiu nuteistam už nusikaltimą, numatytą Baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 343 straipsnio 1 dalyje ir 338 straipsnio 1 dalyje, siejant jį su BK 12 straipsnio 1 dalimi ir 11 straipsnio 2 dalimi (nuosprendis dar nėra įsiteisėjęs).

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Nacionalinės teisės nuostatų, kuriose numatyta, kad karinio teismo teisėjas, pripažintas netinkamu profesinei karo tarnybai, tačiau galintis toliau eiti teisėjo pareigas, pagal įstatymą išleidžiamas į pensiją, atitiktis Sąjungos teisei, atsižvelgiant į ESS 2 straipsnį, 4 straipsnio 2 ir 3 dalis ir 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, jį siejant su Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu.

ⁱ Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

Prejudiciniai klausimai

1. Ar Sąjungos teisė, įskaitant Europos Sąjungos sutarties (ESS) 2 straipsnį ir jame įtvirtintą teisinės valstybės principą bei ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, siejamus su Pagrindinių teisių chartijos 47 straipsniu, turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kaip antai:

a) *ustawa z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny* (2022 m. kovo 11 d. Tėvynės gynimo įstatymas), su pakeitimais, padarytais *ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw* (2023 m. liepos 28 d. Įstatymas dėl Civilinio kodekso ir kai kurių kitų įstatymų pakeitimo; *Dz. U.* 2023, 1615 pozicija), 233 straipsnis, pagal kurį buvo panaikinta nacionalinio karinio teismo teisėjo teisė toliau eiti teisėjo pareigas atitinkamame teisme atleidus jį iš profesinės karo tarnybos (taip pat ir tuo pagrindu, kad jis buvo pripažintas netinkamu nuolat atlikti profesinę karo tarnybą), o tai apima ir šio teisėjo teisę dalyvauti šio teismo teisėjų kolegijose nagrinėjant bylas, paskirtas jam iki šių teisės nuostatų įsigaliojimo dienos;

b) 2023 m. liepos 28 d. Įstatymo dėl Civilinio kodekso ir kai kurių kitų įstatymų pakeitimo (*Dz. U.* 2023, 1615 pozicija) 13 straipsnis, kuriame numatyta, kad nuo šio klausimo a punkte nurodytų nuostatų įsigaliojimo nacionalinio karinio teismo teisėjas, atleistas iš profesinės karo tarnybos pirmiau nurodytomis aplinkybėmis, pagal įstatymą išleidžiamas į pensiją?

Ar atsakymui į šį klausimą turi reikšmės aplinkybė, kad pirmiau nurodyta nuostata yra ir bus skirta tik vienam prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teisėjui (vadinamasis įstatymas *ad hominem*), nors tuo pat metu prokurorai išsaugojo analogišką teisę, pagal kurią jie gali toliau eiti karinių bylų prokurorų pareigas, net juos atleidus iš profesinės karo tarnybos?

2. Ar Sąjungos teisė, įskaitant pirmajame klausime nurodytas nuostatas, turi būti aiškinama taip, kad tame klausime nurodytomis aplinkybėmis nacionalinio karinio teismo teisėjo išleidimas į pensiją pagal įstatymą yra neveiksmingas, todėl jis gali toliau eiti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teisėjo pareigas, o visos valstybės (taip pat ir teismo) institucijos privalo sudaryti tam reikiamas sąlygas?

3. Ar Sąjungos teisė, įskaitant, pirma, ESS 2 straipsnį ir jame įtvirtintą teisinės valstybės vertybę, ESS 4 straipsnio 3 dalį ir joje išreikštą lojalaus bendradarbiavimo principą, ESS 19 straipsnio 1 dalies antrą pastraipą, SESV 267 straipsnį ir veiksmingumo bei viršenybės principus, ir, antra, ESS 2 straipsnį ir jame įtvirtintą demokratijos vertybę, ESS 4 straipsnio 2 dalį ir valdžių padalijimo principą, turi būti aiškinama taip, kad nacionalinio teismo teisė (arba pareiga) laikinai netaikyti nacionalinės teisės nuostatų, dėl kurių

pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą (įskaitant ir įstatymo lygmens nuostatas), tiesiogiai kyla iš Sąjungos teisės?

Ar atsakant į šį klausimą turi reikšmės aplinkybė, kad pagal nacionalinę teisę prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas negali sustabdyti nacionalinės teisės nuostatų taikymo ir kad pagrindinės bylos aplinkybėmis būtina priimti sprendimą dėl tokio sustabdymo, kol nacionalinis teismas atsižvelgs į atsakyme į šį prašymą pateiktas Sąjungos teisės aiškinimo gaires?

Nurodytos Sąjungos teisės nuostatos

Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnis, 4 straipsnio 2 ir 3 dalys ir 19 straipsnio 1 dalies antra pastraipa;

Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnis.

Nurodytos nacionalinės teisės nuostatos

2023 m. liepos 28 d. Įstatymo dėl Civilinio kodekso ir kai kurių kitų įstatymų pakeitimo (*Dz. U.* 2023, 1615 pozicija) 10 ir 13 straipsniai;

- 10 straipsnyje nustatyta, kad „2022 m. kovo 11 d. Tėvynės gynimo įstatymo (*Dz. U.* 2305 pozicija, taip pat 2023 m. 347 ir 641 pozicijos) 233 straipsnis išdėstomas taip: „Iš profesinės karo tarnybos atleidus karinių bylų prokurorą, profesinės karo tarnybos kari, jis toliau eina prokuroro pareigas atitinkamame organizaciniame prokuratūros padalinyje, neatsižvelgiant į jame esantį prokurorų pareigybių skaičių“.
- 13 straipsnyje įtvirtinta, kad „Iš profesinės karo tarnybos atleistas nacionalinio karinio teismo teisėjas, kuris šio įstatymo įsigaliojimo dieną eina teisėjo pareigas, tą dieną pagal įstatymą išleidžiamas į pensiją. <...>“. Įstatymo dėl pakeitimo 14 straipsnyje įtvirtinta, kad abi šios nuostatos įsigalioja 2023 m. lapkričio 15 d.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Lenkijos Respublikos Konstitucija) 175 straipsnio 1 dalis, 180 straipsnis;

2022 m. kovo 11 d. Tėvynės gynimo įstatymo 233 straipsnio redakcijoje (galiojusioje iki 2023 m. lapkričio 14 d.) numatyta, kad „[i]š profesinės karo tarnybos atleidus karinio teismo teisėją arba karinių bylų prokurorą, profesinės karo tarnybos kari, toks asmuo toliau eina teisėjo arba prokuroro pareigas atitinkamame organizaciniame teismo ar prokuratūros padalinyje, neatsižvelgiant į jame esantį pareigybių skaičių“.

Glaustas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 Faktinės aplinkybės ir proceso eiga šioje byloje yra analogiškos, kaip ir byloje C-646/23.

Glaustas prašymo priimti prejudicinį sprendimą pagrindimas

- 2 Iš esmės pagrindimas yra identiškas, kaip ir prašyme priimti prejudicinį sprendimą byloje C-646/23.
- 3 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pažymi, kad antrasis klausimas susijęs su nurodytų nacionalinės teisės nuostatų pripažinimo nesuderinamomis su Sąjungos teise sukeliomomis pasekmėmis. Nacionaliniam teismui kyla abejonių dėl būsimo Teisingumo Teismo sprendimo poveikio nacionalinės teisės nuostatų, kuriose numatyta, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teisėjas pagal įstatymą išleidžiamas į pensiją, veiksmingumui. Siekdamas išsiaiškinti, kokių praktinių pasekmių kiltų pripažinus nurodytas nuostatas nesuderinamomis su Sąjungos teise, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo atsakyti, ar tokiu atveju visos valstybės (taip pat ir teismo) institucijos privalo sudaryti sąlygas tokiam teisėjui ir toliau eiti savo pareigas.
- 4 Nacionalinis teismas pažymi, kad trečiasis klausimas susijęs su nacionalinės teisės nuostatų taikymo sustabdymo veiksmingumu laikotarpiu nuo Teisingumo Teismo atsakymo į prašymą priimti prejudicinį sprendimą iki sprendimo gavus atsakymą priėmimo. Lenkijos teisėje (įskaitant Baudžiamojo proceso kodeksą) nenumatyta tvarkos, pagal kurią būtų galima sustabdyti bet kokio lygmens nuostatų taikymą, todėl Sąjungos teisę atitinkantis jų aiškinimas tampa dar labiau neįmanomas. Kartu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar tokio įstatymų lygmens nuostatų taikymo sustabdymo galimybė atitinka, be kita ko, valdžių padalijimo principą, ESS 2 straipsnyje įtvirtintą demokratijos vertybę arba galiausiai ESS 4 straipsnio 2 dalį. Todėl atsakyti į šį klausimą objektyviai būtina, nes priešingu atveju, gavus Teisingumo Teismo atsakymą, tačiau dar nepriėmus sprendimo, kuriame būtų atsižvelgta į atsakyme į šį prašymą pateiktas Sąjungos teisės aiškinimo gaires, prašymo priimti prejudicinį sprendimą veiksmingumas būtų iliuzinis, nes prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teisėjas pagal įstatymą būtų išleistas į pensiją.
- 5 Prašymo taikyti pagreitintą procedūrą motyvai yra identiški, kaip ir prašyme priimti prejudicinį sprendimą byloje C-646/23.